

بسمه تعالی

جایگاه مصرف در حسابهای ملی و تفاوت مصرف نهایی، مخارج مصرفی و مصرف واقعی

تهیه و تنظیم: عزیزاله فرهادی

۱ مقدمه

محصول ناخالص داخلی به روش هزینه از رابطه حسابداری زیر بدست می آید.

$$GDE = C_p^* + C_g^* + I_p^* + I_g^* + X^* - M^*$$

که در آن مخارج مصرف نهایی خصوصی C_p^* ، مخارج مصرف نهایی دولت C_g^* ، تشکیل سرمایه خصوصی I_p^* و تشکیل سرمایه دولتی I_g^* ، صادرات کالا و خدمات X^* و واردات کالا و خدمات M^* می باشد. در این رابطه مخارج مصرف نهایی خصوصی C_p^* شامل مخارج مصرف نهایی خانوار و مخارج مصرف نهایی موسسات غیر انتفاعی در خدمات خانوار NPISHs می باشد.

بر اساس نظریات اقتصادی، متغیر C در نظام حسابداری محصول ناخالص داخلی با تعاریف مختلفی ارائه شده است. کینز آن را مخارج مصرفی توصیف می کند به نحوی که کل هزینه های خانوار بجز سرمایه گذاری در ساختمان را مخارج مصرفی می شناسد و آن را تابعی از درآمد ملی در نظر می گیرد. این در حالی است که مطابق نظریه مصرف دائمی فریدمن مصرف تابعی از درآمد دائمی است و کالاهای بادوام نیز می بایست به اندازه عمر پیش بینی شده مستهلک شود. بنابراین محاسبه میل نهایی به مصرف MPC^1 و میل متوسط به مصرف APC^2 بستگی به الگوی (model) مصرف دارد و همانطوریکه اشاره شد در هر الگوی مصرف، تعریف مصرف نیز ممکن است متفاوت باشد. از طرف دیگر در تابع مصرف کینز، درآمد به صورت واقعی در نظر گرفته می شود. به عبارت دیگر، در تابع مصرف، درآمد واقعی همان **درآمد به قیمت های ثابت** است. رابطه بین مصرف و عوامل مختلف (متغیرها)، تابع مصرف نامیده می شود و درآمد، مهم ترین متغیر تابع مصرف است؛ اما درآمد، یک واژه کلی است و می توان برداشته های متفاوتی از آن داشت؛ به عبارت دیگر درآمد را می توان به صورت درآمد مطلق، دائمی، نسبی، در طول زندگی و ... تعبیر نمود؛ که با توجه به هر یک از این تعبیرها، نظریات متفاوتی ارائه می شود (گرچی، ۱۳۷۹).

¹ Marginal propensity to consume

² Average propensity to consume

۲ مصرف و نظام حسابهای ملی

بر اساس نظام حسابهای ملی (SNA۲۰۰۸)، سه نوع مصرف داریم. مصرف واسطه، مصرف نهایی و مصرف سرمایه ثابت منظور از مصرف واسطه، استفاده کامل^۳ از کالا و خدمات در جریان تولید (کالا و خدمت) در یک دوره حسابداری می باشد در حالی که مصرف نهایی، شامل کالا و خدماتی که توسط خانوار فردی و گروهی به منظور رضایت فردی و گروهی استفاده می شود. مصرف سرمایه ثابت (استهلاک) در واقع به عنوان بخشی از هزینه‌ی تولید، عبارت از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی‌های ثابت است که در اثر از بین رفتن فیزیکی، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی در دارایی‌های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولیدکننده در طول یک دوره‌ی حسابداری پدید می‌آید. ارزش دارایی‌های ثابت از بین رفته در اثر جنگ یا وقایع استثنایی نظیر فجایع طبیعی که به ندرت اتفاق می‌افتد مصرف سرمایه‌ی ثابت محسوب نمی‌شود.

ارتباط مصرف نهایی خانوار با مصرف واقعی در جدول زیر دیده می‌شود. به عبارت دیگر تفاوت مصرف نهایی با مصرف واقعی در مصرف احتسابی می باشد.

مصرف نهایی خانوار ^۴	
مصرف واقعی ^۵	مصرف احتسابی ^۶
غذا و نوشیدنی	کالاهای تولید شده برای خود مصرفی
پوشاک	اجاره احتسابی برای خانوارهای مالک
کالاهای بادوام	درآمد غیر نقدی
کالاهای خانگی	بیمه
خودرو، دوچرخه و..	فیزیم
اجاره	
بهداشت و آموزش	
سایر خدمات	

^۳ Used up

^۴ Final Consumption Expenditure

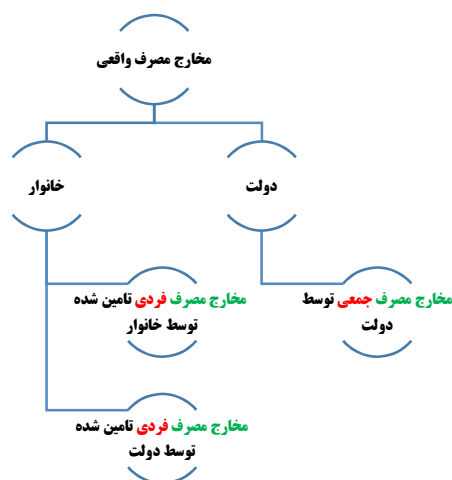
^۵ actual consumption

^۶ Imputed consumption

اغلب مصرف نهایی خانوار شامل مصرف واقعی است (خرید نقدی کالا و خدمات). اما در کشورهایی که بخش کشاورزی وسیعی دارند ممکن است که خانوار بیشتر مایحتاج خود را خود تولید کند. بررسی آمارها نشان می دهد این رقم حتی به ۲۰ درصد کل هزینه مصرف نهایی خانوار رسیده است. از طرف دیگر اجاره احتسابی سهم بسیار بالایی را در مخارج خانوار دارد به خاطر اینکه بخش بیشتری از خانوارها مالک منزل مسکونی می باشند.

ارتباط مصرف واقعی با مخارج مصرفی را نیز می توان بر اساس جدول زیر مشاهده نمود. همانطوریکه ملاحظه می شود به عنوان مثال مصرف واقعی خانوار و مخارج مصرفی خانوار با هم تفاوت دارند و این تفاوت در مصرف کالا و خدماتی است که توسط دولت تامین می شود.

	مخارج مصرفی		مصرف واقعی
	خانوار	دولت	
مصرف فردی	مصرف فردی که توسط خانوار خریداری شده است (IC)	مصرف فردی خانوار که توسط دولت خریداری یا تامین مالی شده است (TC)	مصرف واقعی خانوار = IC + TC
مصرف جمعی		مصرف جمعی دولت که توسط دولت تامین مالی شده است (CC)	مصرف واقعی دولت = CC
مخارج مصرفی	IC	TC+CC	IC + CC + TC

منابع

بانک جهانی، سازمان ملل، صندوق بین المللی پول، اتحادیه اروپا، سازمان OECD. (۱۳۹۴). سیستم نظام حسابه‌های ملی ۲۰۰۸ (نسخه ۱).

(ف. دیبایی، مترجم) تهران: مرکز آمار ایران.

گرچی، ا. (۱۳۷۹). اقتصاد کلان تئوریه‌ها و سیاست‌گذاری‌های کلان (جلد چاپ اول). تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.